

ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยง ในรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

สกวรัตน์ ไกรจันทร์ พย.ม.*

ธีรภัทร นวลแก้ว พย.ม.*

พนิดา โยวะผุย พย.ม.*
ณัฐฉัตร สุริยะ พย.บ.*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Description research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงในรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามโดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 4 จำนวน 118 คน ที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติวิชาการบริหารการพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ และการทำงานเป็นทีมคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกรายด้านและโดยรวม

ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.29$, $SD=0.44$) โดยด้านการทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.51$) รองลงมาคือด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.50$) ส่วนการทำให้เป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, $SD=0.47$) โดยด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.4$, $SD=0.51$) รองลงมาคือด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.58$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม นักศึกษาพยาบาล ระบบพยาบาลพี่เลี้ยง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ต้องเป็นพยาบาลที่สามารถปฏิบัติงานในการให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการทุกวัย ทั้งที่สุขภาพดี ภาวะเสี่ยงและเจ็บป่วย ในสถานบริการระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ ตติยภูมิ โดยมีความรู้กว้างในการพยาบาล ผู้ที่เจ็บป่วยด้วยโรคและความเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ การป้องกันปัญหาและความเจ็บป่วยเหล่านั้น มีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลที่ไม่ซับซ้อน ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การให้การพยาบาลผู้ที่เจ็บป่วยทั้งในภาวะเฉียบพลัน เรื้อรัง มีความรู้และทักษะระดับพื้นฐานในการพยาบาลผู้ป่วยใน

ภาวะวิกฤติฉุกเฉิน และการผดุงครรภ์¹ ดังนั้น สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไปสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้น ชำนาญขึ้นได้ตั้งแต่การศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี ซึ่งนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา จะต้องสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไป เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานพยาบาล ที่จะทำให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ²

ภาวะผู้นำ เป็นสมรรถนะที่สำคัญสมรรถนะ³ ในการปฏิบัติงาน ทำให้พยาบาลวิชาชีพทุกระดับที่ต้องทำหน้าที่ผู้นำทีมงานการพยาบาล ผู้นำผู้ป่วยและญาติ

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

และผู้นำชุมชนไปสู่ความสำเร็จภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงเป็นความท้าทายขององค์กรที่จะมุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทุกคนมีภาวะผู้นำเพื่อจะได้เผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำให้สามารถทำงานได้ตามที่ต้องการภาวะผู้นำเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญในวิชาชีพพยาบาลซึ่งถือว่าภาวะผู้นำเป็นหน้าที่ของพยาบาลทุกคน เนื่องจากการมีภาวะผู้นำเน้นที่การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานของพยาบาลส่วนใหญ่จะทำงานร่วมกับบุคลากรทางการพยาบาลอาทิเช่น พยาบาลด้วยกันเอง ผู้ช่วยพยาบาลพนักงานช่วยโรงพยาบาล เป็นต้น ลักษณะงานเช่นนี้ทำให้พยาบาลต้องปฏิบัติบทบาทผู้นำทีมในสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป⁴ โดยภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำยุคใหม่โดย Kouzes & Posner⁵ แนะนำว่า ผู้นำควรสามารถปฏิบัติภารกิจ 5 ประการ คือ 1) การท้าทายกระบวนการ (Challenging the process) ค้นหาโอกาสในการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ เพื่อปรับปรุงสิ่งใหม่ในการทำงาน 2) การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม (Inspiring a shared vision) ใช้ทักษะการสื่อสารให้ทุกคนมุ่งมั่นต่อจุดหมายร่วมกัน สร้างแรงจูงใจให้เกิดความหวังและความฝัน และมุ่งมั่นไปถึงจุดหมาย 3) การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ (Enabling to act) เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ให้บริการสามารถปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นและรับผิดชอบงานร่วมกับผู้อื่นได้ 4) การทำตนเป็นแบบอย่าง (Modeling the way) แสดงตนเป็นแบบอย่างด้านค่านิยมและความเชื่อขององค์กร เป็นผู้พร้อมที่จะลงมือกระทำก่อนพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างในการทำงานด้วยความทุ่มเทและเต็มใจ และ 5) การเสริมสร้างกำลังใจ (Encouraging the heart) เพื่อเป็นการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานให้เป็นบุคคลที่มีค่าของหน่วยงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าวภาวะผู้นำตามแนวคิดของ Kouzes & Posner³ ถึงแม้นักศึกษาจะไม่มีตำแหน่งทางการบริหารก็ตาม แต่ต้องเกี่ยวข้องกับทีมการพยาบาล ผู้ป่วย แนวคิดดังกล่าวจึงเหมาะสมที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษาพยาบาลที่จะจบไปเป็นพยาบาลวิชาชีพต่อไปในอนาคต

ในการทำงานเป็นทีมของวิชาชีพพยาบาลมีความสำคัญเนื่องจากการทำงานเป็นทีมจะต้องมีเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ สมาชิกในกลุ่มมีความร่วมมือร่วมใจกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันเพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะพยาบาลที่ต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมการพยาบาลและทีมสหสาขาวิชาชีพซึ่งทั้งภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม สภาการพยาบาลได้กำหนดให้เป็นสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2552 สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ¹

ระบบพยาบาลพี่เลี้ยง หมายถึง พยาบาลประจำการที่มีความชำนาญด้านการปฏิบัติการพยาบาล และมีความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาพยาบาล หรือ เป็นพยาบาลที่มีประสบการณ์มากกว่าสามารถเป็นแบบอย่างของวิชาชีพ สามารถสอน อีกทั้งชี้แนะแนวทางแก่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าได้ จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการสอนภาคปฏิบัติ โดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงวิชาการบริหารการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนภาคปฏิบัติโดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงวิชาการบริหารการพยาบาล มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในการได้ร่วมวางแผน กำหนดการฝึกประสบการณ์ของตนเองร่วมกับพยาบาลพี่เลี้ยง ได้เรียนรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการแก้ปัญหา การได้รับคำชี้แนะการปฏิบัติการพยาบาลในขณะฝึกปฏิบัติ และมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กล้าตัดสินใจมากขึ้น และดังที่กล่าวมาแล้วว่าพยาบาลพี่เลี้ยงนอกจากจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางคลินิกเป็นแบบอย่างที่ดี หรือเป็นที่ปรึกษาแล้วยังต้องสามารถสอนและนิเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังพบว่าพยาบาลพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ การมีความรู้เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการสอนภาคปฏิบัติโดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยง⁶

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มีความจำเป็นต่อวิชาชีพพยาบาลที่ต้องนำไปปฏิบัติ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

เป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยในชั้นปีที่ 4 มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการบริหารการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิชาบริหารการพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาที่มีรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่นักศึกษาไม่เหมือนวิชาทางการพยาบาลอื่นๆ เนื่องจากนักศึกษาต้องฝึกการทำงานในบทบาทหัวหน้าเวร หัวหน้าทีม จึงทำให้วิทยาลัยพยาบาลฯ นำระบบพยาบาลพี่เลี้ยงมาใช้ในการฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษา ซึ่งระบบพี่เลี้ยงเป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการศึกษาการพยาบาล⁷ เป็นการจัดการสอนอย่างใกล้ชิดแบบตัวต่อตัวโดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาพยาบาลโดยพี่เลี้ยงจะทำหน้าที่สอน แนะนำ ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา ติดตาม ประเมินและพัฒนา นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง พยาบาลพี่เลี้ยง เป็นผู้ที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความเฉลียวฉลาด สามารถเป็นแบบอย่างในวิชาชีพ ทำหน้าที่ในการสอนให้คำแนะนำแก่พยาบาลที่อ่อนประสบการณ์กว่า โดยมีบทบาทเป็นครู เป็นผู้ให้คำปรึกษา บทบาทผู้สนับสนุน รวมทั้งบทบาทเป็นเพื่อนผู้ใกล้ชิด⁸ จากระบบของพยาบาลพี่เลี้ยง ทำให้พยาบาลต้องอยู่กับนักศึกษาตลอดเวลา ระยะเวลาก่อนฝึก จึงถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางการพยาบาล การมีภาวะผู้นำ การแก้ปัญหา มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ⁹ ซึ่งในการศึกษาระบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่ผ่านมาจะมีการศึกษาในลักษณะการนำระบบพยาบาลพี่เลี้ยงมาใช้กับพยาบาล และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล แต่ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงผลของการใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม ซึ่งในการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาลนอกจากจะทำให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของการบริหารการพยาบาล ยังต้องเกิดสมรรถนะชั้นปีที่มุ่งเน้นของนักศึกษา

ชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาที่มุ่งเน้นคือ การแสดงภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม รวมถึงสอดคล้องกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไป ในสมรรถนะด้านที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลภายหลังการฝึกวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวิชาชีพพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงในรายวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมรรถนะของพยาบาลทั่วไปแต่ละสมรรถนะมีความสำคัญ ในการฝึกภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิชาบริหารการพยาบาล โดยปัจจุบันวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม นำระบบพยาบาลพี่เลี้ยงมาใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งพยาบาลพี่เลี้ยงจึงมีบทบาทในการช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อให้ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมและพร้อมที่จะปฏิบัติงาน โดยนำแนวคิดภาวะผู้นำภาวะผู้นำยุคใหม่โดย Kouzes & Posner⁴ แนะนำว่า ผู้นำควรสามารถปฏิบัติภารกิจ 5 ประการ คือ 1) การท้าทายกระบวนการ (Challenging the process) ค้นหาโอกาสในการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์เพื่อปรับปรุงสิ่งใหม่ในการทำงาน 2) การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม (Inspiring a shared vision) ใช้ทักษะการสื่อสารให้ทุกคนมุ่งมั่นต่อจุดหมายร่วมกัน สร้างแรงดลใจให้เกิดความหวังและความฝัน และมุ่งมั่นไปให้ถึง จุดหมาย 3) การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ (Enabling to act) เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ให้บริการสามารถปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นและรับผิดชอบงานร่วมกับผู้อื่นได้ 4) การทำตนเป็นแบบอย่าง (Modeling the way) แสดงตนเป็นแบบอย่างด้านค่านิยมและความ

เชื่อขององค์การเป็นผู้พร้อมที่จะลงมือกระทำก่อนพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างในการทำงานด้วยความทุ่มเทและเต็มใจ และ 5) การเสริมสร้างกำลังใจ (Encouraging the heart) เพื่อเป็นการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานให้เป็นบุคคลที่มีค่าของหน่วยงาน และแนวคิดการทำงานเป็นทีมของ Woodcock¹⁰ ประกอบด้วย ความสมดุลในบทบาท วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและที่สอดคล้องกับเป้าหมาย การเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหา การสนับสนุนและไว้วางใจต่อกัน ความร่วมมือและมีการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์วิธีการปฏิบัติงานที่คล่องตัว ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวนการทำงานเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มดี และการติดต่อสื่อสารที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Description research) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ระบบพยาบาลที่เลี้ยง ในการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาลต่อภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 23 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติวิชาการบริหารการพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามจากภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยบริการปฐมภูมิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสกวรัตน์ ไกรจันทร์¹¹ ตามแนวคิดภาวะผู้นำของ Kouzes & Posner⁴ ซึ่งมีค่าความเที่ยง 0.78 แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามการทำงานเป็นทีมของพยาบาล

วิชาชีพ โรงพยาบาลกำแพงเพชร ของวัลภา อิศระธำนันท์¹² ตามแนวคิดของ Woodcock¹⁰ สร้างโดยอัจฉรา สืบสงค์¹³ มีค่าความเที่ยง 0.96 ประกอบด้วย ข้อคำถาม 60 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกรายด้านและโดยรวม

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล หลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.29$, S.D =0.44) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านการทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D =0.51) รองลงมาคือด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ($\bar{X}=4.38$, S.D =0.50)

การทำให้เป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ศาสตรบัณฑิตจากการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล หลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D =0.47) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D =0.51) รองลงมาคือด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.35$, S.D =0.58) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากคือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.19$, S.D =0.61)

นักศึกษาพยาบาล หลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D =0.47) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D =0.51) รองลงมาคือด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.35$, S.D =0.58) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากคือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.19$, S.D =0.61)

การอภิปรายผล

ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.29$, S.D =0.44) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านการทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D =0.51) รองลงมาคือด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ($\bar{X}=4.38$, S.D =0.50) การทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D =0.47) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D =0.51) รองลงมาคือด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ($\bar{X}=4.35$, S.D =0.58) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากคือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.19$, S.D =0.61) สามารถอธิบายได้ว่าการใช้ระบบพยาบาลที่เลี้ยงช่วยให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาศักยภาพด้านภาวะผู้นำ เนื่องจากระบบพยาบาลที่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีอาวุโสกว่า มีความชำนาญมีประสบการณ์มากกว่า เฉลียวฉลาด สามารถเป็นแบบอย่างในวิชาชีพ ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ สอนสนับสนุนแนะแนวเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการสร้างสัมพันธภาพส่วนบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังฝึกปฏิบัติงานบทบาทผู้นำทางการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี¹⁴ ที่พบว่า ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สำหรับเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ก่อนฝึกบทบาทผู้นำทางการพยาบาลในการฝึกปฏิบัติวิชาการบริหารการพยาบาลด้านการสร้างวิสัยทัศน์และการปลูกฝังค่านิยมด้านการสร้างบารมีด้านการกระตุ้นปัญญาด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกตบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลภายหลังฝึกบทบาทผู้นำทางการพยาบาลในการฝึกปฏิบัติวิชาการบริหารการพยาบาล ด้านการสร้างวิสัยทัศน์และการปลูกฝังค่านิยม

ด้านการสร้างบารมี ด้านการกระตุ้นปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกตบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการความสำคัญของการภาวะผู้นำของพยาบาล¹⁵

นอกจากนี้ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมถือเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในสมรรถนะที่ 9 โดยได้มีการศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ¹⁶ พบว่า ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตนเองและงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมผลการศึกษพบว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ ทดียงภูมิและตติยภูมิมีสมรรถนะในระดับสูงอภิปรายได้ว่า งานพยาบาลเป็นงานที่ต้องปฏิบัติกับชีวิตผู้ป่วยและต้องอยู่ดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมงพยาบาลวิชาชีพทุกคนจึงได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และบริหารจัดการงานของตนอย่างเหมาะสม อีกทั้งในการปฏิบัติงานร่วมกับทีมสุขภาพ พยาบาลวิชาชีพจะต้องทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับทีมสุขภาพ และบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานผลประโยชน์ให้แก่ผู้ป่วย ซึ่งจะต้องแสดงภาวะผู้นำเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จ อีกทั้งในการปฏิบัติงานวิธีการมอบหมายงานส่วนใหญ่ของพยาบาลคือการมอบหมายงานแบบทีมการพยาบาล ซึ่งประกอบไปด้วยหัวหน้าทีมและสมาชิกทีมซึ่งต้องรับผิดชอบดูแลผู้ป่วยจำนวนหนึ่ง พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าทีมการพยาบาลจึงมีโอกาในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำของตนเองในการเป็นผู้นำทีมเพื่อที่จะบริหารจัดการในการดูแลผู้ป่วยที่รับผิดชอบให้ได้รับการบริการที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังจากการฝึกปฏิบัติงานวิชาการบริหารการพยาบาล โดยภาพรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยจัดเป็นทั้งระบบการศึกษาที่ไม่ต้องรอให้ถึงการเรียนการสอนในวิชาการบริหารเพราะการเรียนการสอนในวิชาบริหารการพยาบาลใช้ระยะเวลาค่อนข้างสั้น คือเรียนทฤษฎี 2 หน่วยกิตและปฏิบัติ 1

หน่วยกิต จึงควรวางแผนตลอดหลักสูตรและบูรณาการกับงานกิจกรรมนักศึกษา และการใช้ระบบพยาบาลมาในฝึกภาคที่เลี้ยงปฏิบัติเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมจากบทบาทหน้าที่ที่สภาการพยาบาลกำหนดไว้

2. ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลมีการประเมินในระดับสูงซึ่งเป็นการประเมินตนเอง ดังนั้นควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลโดยการประเมินจากการรับรู้ของบุคคลอื่นด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายมุมมอง

3. ควรมีการสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล เพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบหาสารคาม ที่สนับสนุนทุนวิจัย และนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 23 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงและสามารถนำผลการวิจัยพัฒนานักศึกษาพยาบาลรุ่นต่อไป และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

1. สภาการพยาบาล. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไป ที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2552. [ออนไลน์] 2552 [ค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2554]. จาก <http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/competency/pronerve2.pdf>
2. Ulrich. Leadership: The professional responsibility of all RNs. Nephrology Nursing Journal 2004; 31 (4): 364-365.
3. Rakpuangchon W. The Impact of the Law Protecting Victims of Public Health Service to the Nursing Profession. Journal of Nurses' Association of Thailand, North-Eastern Division 2010; 29(1): 5-11.
4. เรมวอล นันท์ศุภวัฒน์, อรอนงค์ วิชัยคำ. สมรรถนะภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลในระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. พยาบาลสาร 2551; 35(2): 48-58.
5. Kouzes JM, Posner BZ. The Leadership Challenge. San Francisco: Jossey-Bass; 1995.
6. สุพัชรี โสใหญ่, ประนอม รอดวินิจ. รายงานรูปแบบการสอนภาคปฏิบัติโดยระบบพยาบาลพี่เลี้ยง (Nurse Preceptor) วิชาการบริหารการพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรินทร์. สรรินทร์: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรินทร์; 2543.
7. Shamian J, Inhabor R. The concept and practice of preceptorship in contemporary nursing: A review of pertinent literature. International Journal of Nursing Studies 1985; 22(2): 79-88.
8. ทองใบ ดาวขจร. คุณลักษณะที่พึงประสงค์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ และความต้องการการพัฒนาตนเองของพยาบาล โรงพยาบาลร้อยเอ็ด. วารสารสมาคมพยาบาลฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2547; 22(1): ม.ค.-เม.ย.
9. นวลเพ็ญ เกื้อนด้าง. ผลของการใช้ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงในโรงพยาบาลพุทธนิราช พิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2546.
10. Woodcock M. Team development manual (2nd ed). Vermont: Gower; 1989.
11. สกาวรัตน์ ไกรจันทร์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยบริการปฐมภูมิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2548.
12. Atchara Suebsangad (2540). The Effect of Group Process on Team Performance of Nursing Personne. (Thesis). Bangkok: Chulalongkorn University; 1997.
13. ธาณี กล่อมใจ. การศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังฝึกปฏิบัติบทบาทผู้นำทางการพยาบาล. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี; 2551.
14. วิลภา อิศระธำนันท์. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย และการทำงานเป็นทีม กับคุณภาพบริการ

โรงพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์). ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2545.

15. กุลวดี อภิชาติบุตร, สมใจ ศิริกมล. สมรรถนะของ
พยาบาลวิชาชีพ. พยาบาลสาร 2548; 32(4): 7-23.

16. Somporn Kraison, Marisa Kraisksh. The
relationship among Personal Factors of Professional
Nurses, Transformational Leadership of Herd

Nurse and Nursing Quality Assurance Performance
of Professional Nurese in Community Hospitaly
Cnaiyaphum Province. Journal of Nurses'
Association of Thailand, North-Eastern Division
2012; 30(2): 32-39.

17. Ratdawan Klungklang. Developing Nursing
Student's Commpetency as Health Promotion
Leaders. Journal of Nurses' Association of Thailand,
North-Eastern Division 2012; 30(4): 173-786.

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของกลุ่มตัวอย่าง (n=118)

รายการ	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
การท้าทายกระบวนการ	4.20	0.59	สูง
การมีแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม	4.20	0.58	สูง
การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ	4.41	0.51	สูง
การทำตนเป็นแบบอย่าง	4.28	0.49	สูง
การเสริมสร้างกำลังใจ	4.38	0.50	สูง
ภาพรวม	4.29	0.44	สูง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทำงานเป็นทีมของกลุ่มตัวอย่าง (n=118)

รายการ	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
ความสมดุลในบทบาท	4.30	0.56	มาก
วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย	4.27	0.54	มาก
การเปิดเผยและเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหา	4.41	0.51	มาก
การสนับสนุนและไว้วางใจต่อกัน	4.32	0.55	มาก
ความร่วมมือและการมีการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์	4.32	0.56	มาก
วิธีการปฏิบัติงานที่คล่องตัว	4.24	0.60	มาก
ภาวะผู้นำที่เหมาะสม	4.19	0.61	มาก
การทบทวนการทำงานเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอ	4.23	0.54	มาก
การพัฒนาบุคลากร	4.29	0.55	มาก
ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มดี	4.33	0.53	มาก
การติดต่อสื่อสารที่ดี	4.35	0.58	มาก
ภาพรวม	4.29	0.47	มาก

The Leadership and Teamwork as Perceived by Nursing Student of Nurse Preceptor of Nursing Administration Practicum, Srimahasarakham College of Nursing

Sakaorat Kraichan M.N.S.*

Theeraphat Naulkaew M.N.S.*

Panida Yowhaphui M.N.S.*

Natthawut Suriya B.N.S.*

Abstract

This research is a descriptive research. To study about leadership and teamwork for nursing students by preceptor system in nursing administration practicum of Srimahasarakham College of Nursing. The population of Srimahasarakham College of Nursing and Nursing students study for four years, the number of 118 stores, aims to study leadership and teamwork of the students. Using nurse mentors in the course of nursing. Population and sample are used in research on students at four-year Bachelor of Nursing, Srimahasarakham through the practice of Nursing Administration. Bachelor of Nursing of the 118 instruments used in this study using a questionnaires. The findings: The study found that Nursing leadership. After practice on an academic career Nursing Administration. The overall average was high ($\bar{X}= 4.29$, $SD = 0.44$) when the separation is that all sides were high. The other side has shown the ability to make the most of an average ($\bar{X}= 4.41$, $SD=0.51$), Followed by the strengthening of good ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.50$).

The study found that Working as a team of nursing students. After the practice Nursing Administration. The overall average on a large scale ($\bar{X}= 4.29$, $SD = 0.47$) when the separation is found that the average on many levels. By the open and confront each other to solve problems. Most have an average ($\bar{X}= 4.41$, $SD = 0.51$), followed by the communication of good ($\bar{X}= 4.35$, $SD = 0.58$).

Keywords: leadership, team, nursing students, nurse preceptor

*Srimahasarakham College of Nursing